

1. Inicis (1850 – 1900)

La primera notícia que tenim referida a Santa Coloma remunta als anys 1809 i 1810 en què apareixen els dos primers fabricants de cotó: Pau Miquel i Marià Mullerat. No es tractava de fàbriques pròpiament dites sinó de persones que es dedicaven a aquesta activitat. El cotó era portat a les cases i teixit en telers manuals i es pagava a tant la peça.

El 1826 consta que hi treballaven 31 homes i 21 aprenents, els quals s'agruparen en una Confraria de Teixidors sota l'advocació de santa Anna.

La primera fàbrica de la qual hi ha constància és la de Brufau, Martí i Goberna -tres significats terratinents i ramblers- pels volts de 1850 i situada al raval dels Capellans i construïda amb els enderrocs de les pedres del convent, incendiat el 1835. El 1890 adquirí l'edifici mossèn Joan Segura per ubicar-hi el col·legi dels Germans Maristes.

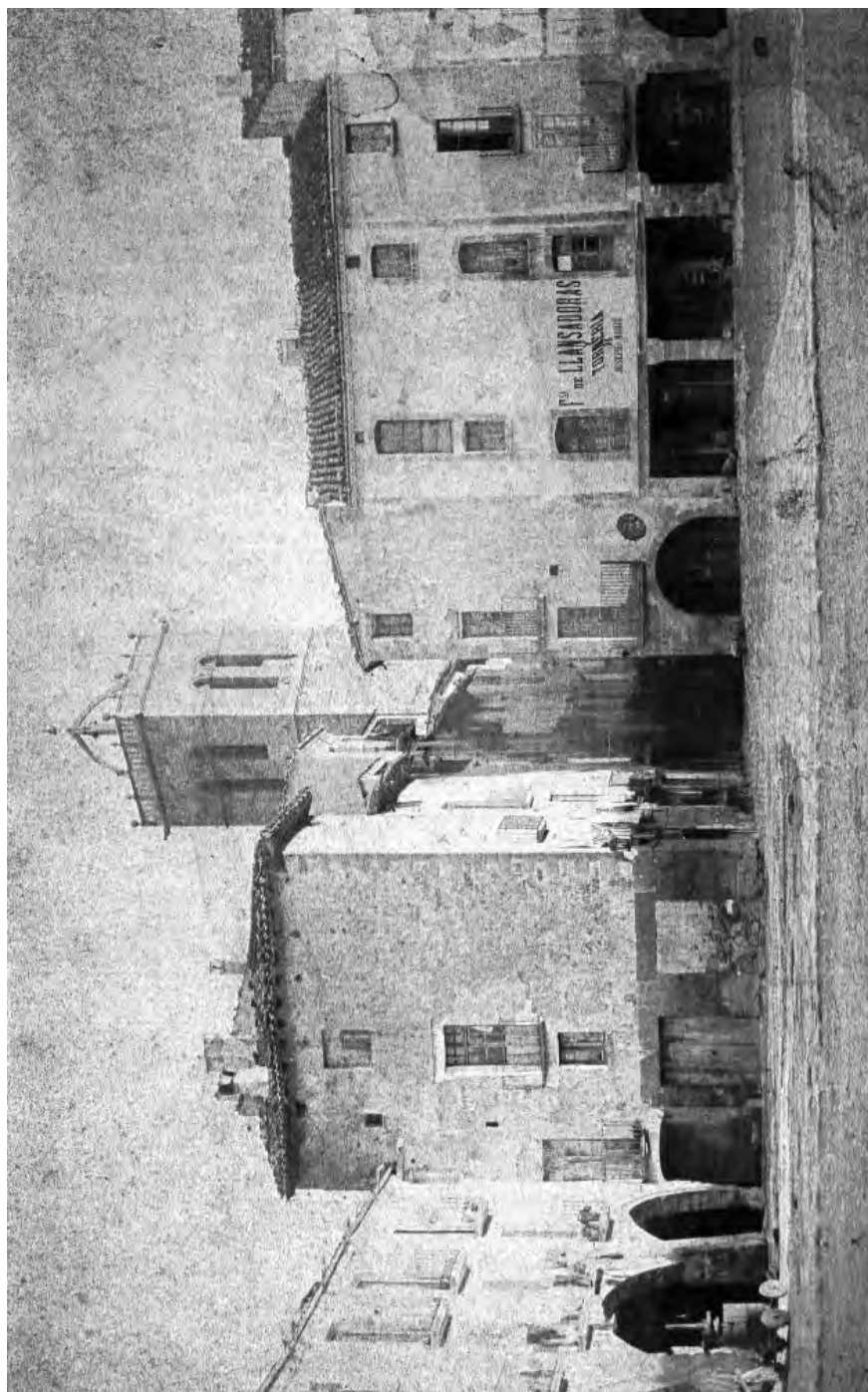
A la dècada dels anys 80 s'instal·laren les primeres màquines de vapor i els telers de llançadora, i els productes que s'hi fabricaven eren bàsicament peces de cotó i llanetes. Fins a inicis del segle xx varen conviure els dos sistemes: telers manuals i màquines de vapor. L'any 1892, segons dades de Salvador Palau, hi treballaven 118 homes i 60 dones. Aquesta primera expansió va tenir també la seva incidència en un notable increment de població, que va passar dels 1.854 habitants el 1830 als 2.431 del tombant de segle.

Hi havia telers de mà, de 6, 8 i 10 calques per les cases particulars, on hi teixien els avis i algunes dones, i a mida que passaven els anys s'hi anava posant gent més jove, que treballaven per –diguem-ne fàbriques–, que tenien cura d'anar a vendre fora.

Després de Catalunya, el mercat més fort era València i la regió de La Manxa.

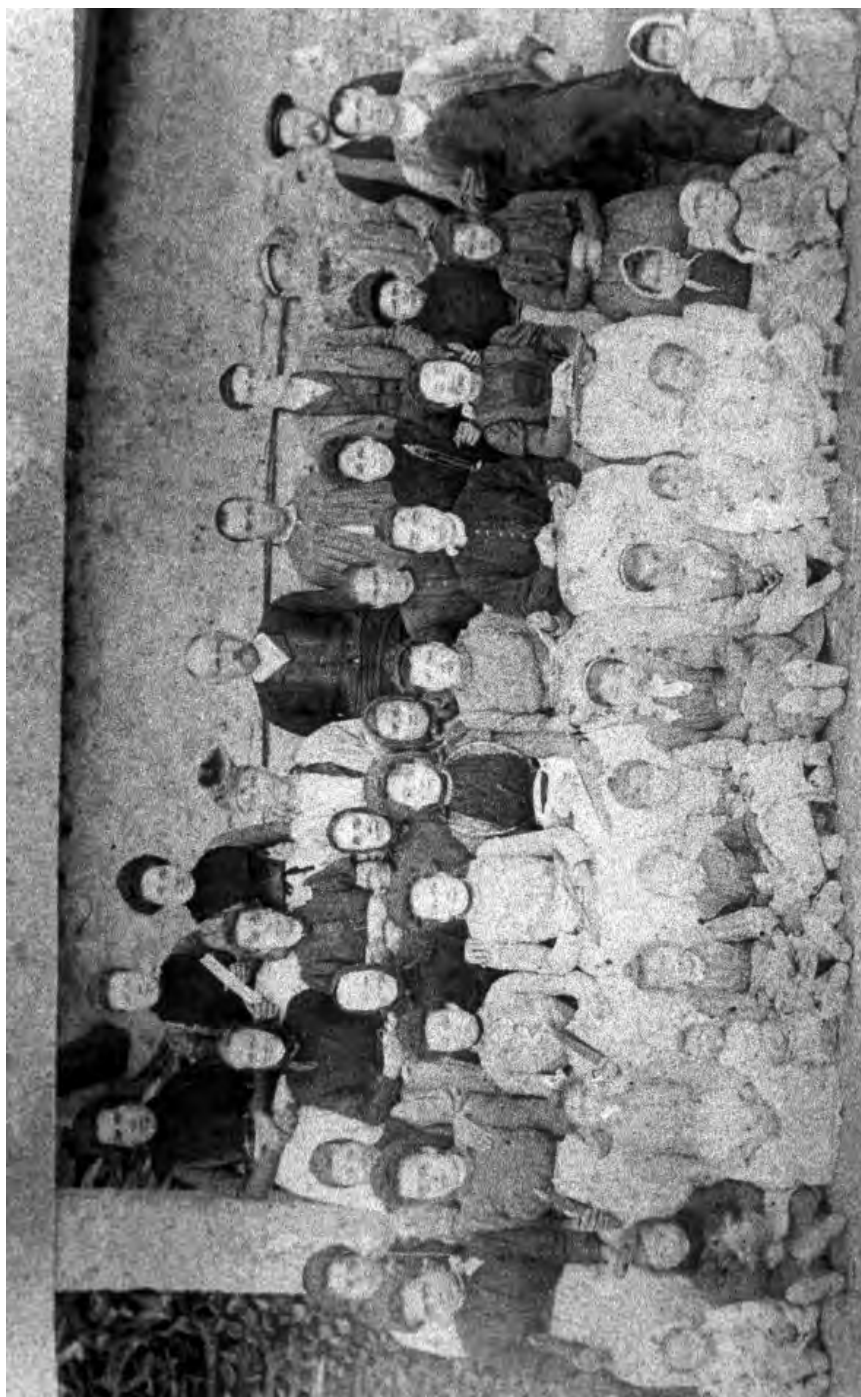
No hi havia electricitat; per tant, tot es feia a mà, amb l'ajut de llums de ganxo i, més tard, de carbur. A les fàbriques, que en deien la "quadra", ordien les peces a mà i feien les bitlles per la trama amb màquines mogudes per una mula que anava rodant tot el dia al voltant del "boigit". Allí entregaven la feina un cop teixida. Hi havia dues o tres dones del poble, nuadores d'ofici, que anaven per les cases a nuar les peces, a tant els cent nusos.

Josep Domingo i Riambau
(1973)

"Fca. de llansadobras y torneria de Joseph Rubio" coneguda per Cal Serafi.

Foto: autor desconegut. Any 1890-1900 aprox. (Arxiu Galo).

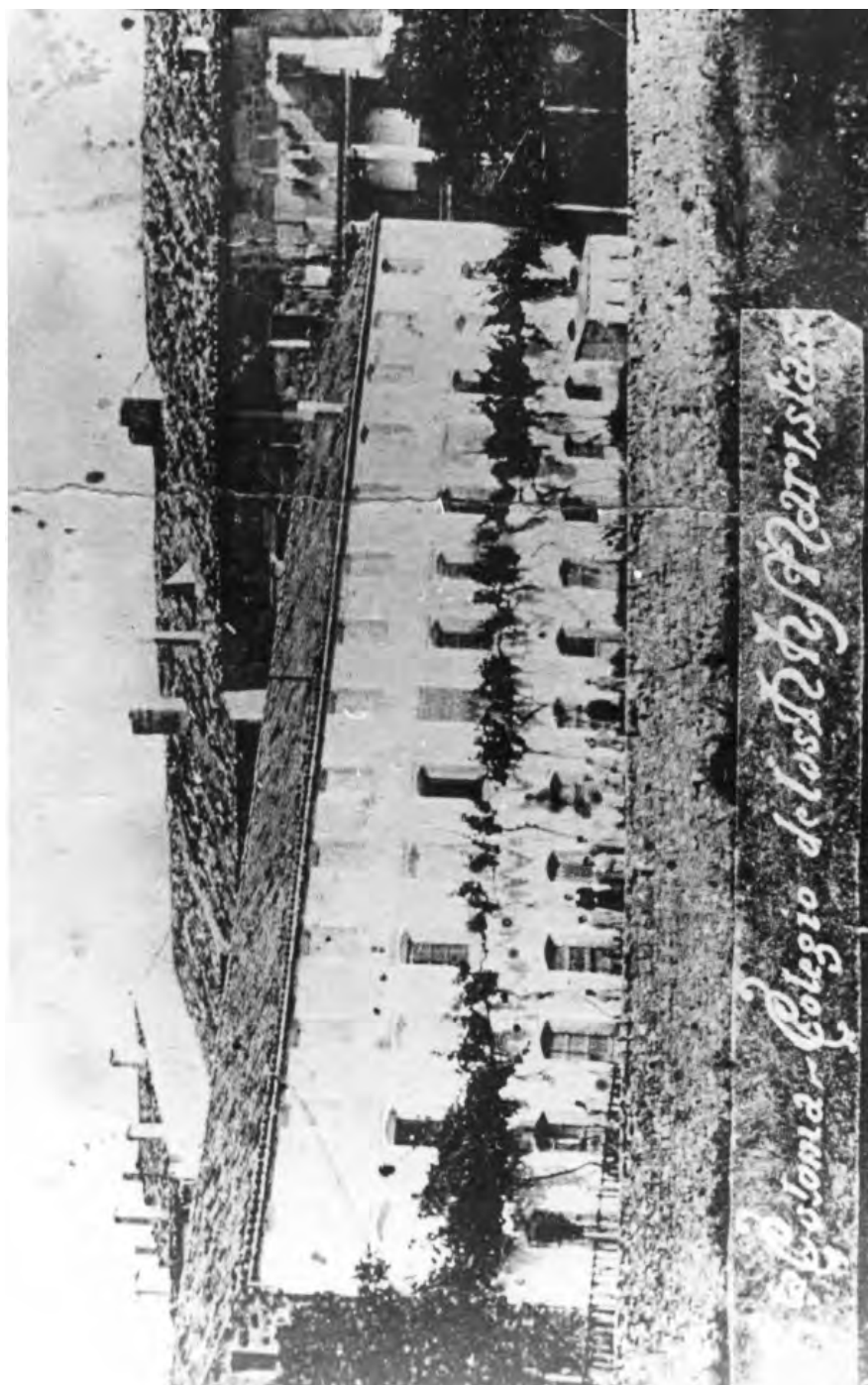

Treballadors de l'Hort del Fèlix. "Fàbrica de teixits de Ferrer i C^a. Telars a mano y telars mecànics movidos por máquinas de vapor".
Foto: autor desconegut. Any 1901. (Arxiu ACBS 2065).

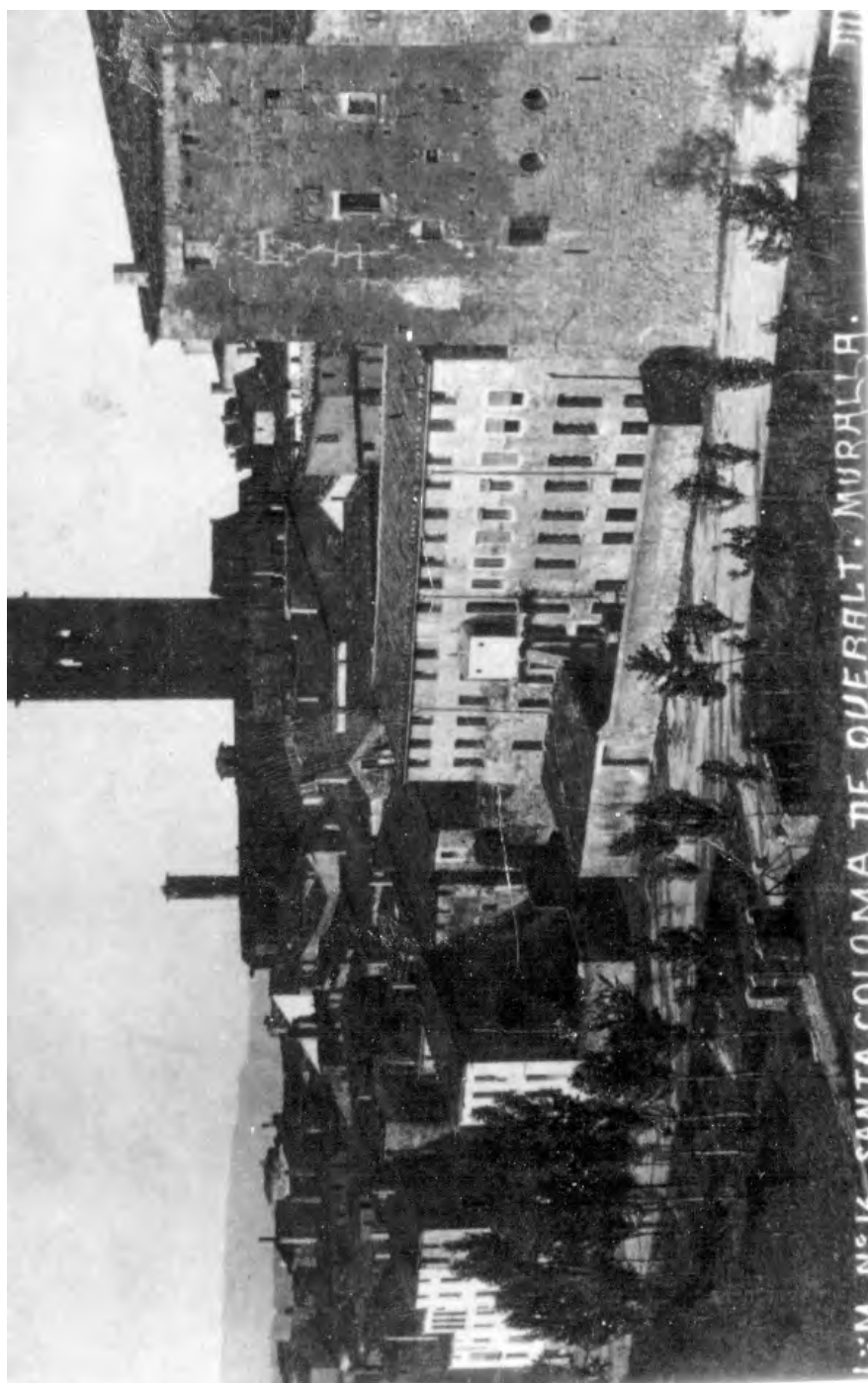
La Lluïsa Torres en un teler manual de fusta a la fàbrica de Josep Domingo Foix.

Foto: J. Domingo Riambau. Any 1920 aprox. (Arxiu Galo)

La fàbrica de Brufau, Martí i Goberna estava situada a l'edifici que a partir de 1890 seria el Col·legi Sant Josep, "els Hermanos".

Foto: autor desconegut. Any 1910 aprox. (Arxiu Galo)

*L'edifici que unita el Pati del Castell i la Muralla va ser fàbrica de teixits de Josep Ferrer Asbert abans de traslladar-se a la Fàbrica Nova el 1911.
Foto: L. y M. Any 1910 aprox. (Arxiu Galo).*

Ca l'Olesa, on hi va haver la primera fàbrica de Canals, Ferrer y Cía. (després Josep Ferrer Asbert).

Foto: Vicenç Pontnou. Any 2010.

La fàbrica de Pelegrí i Josep Cortadellas (pare i fill) estava situada al raval de Cervera 7, actualment Cal Groc.

Foto: Robert Balcells. Any 1932. (Arxiu ACBS 0653).

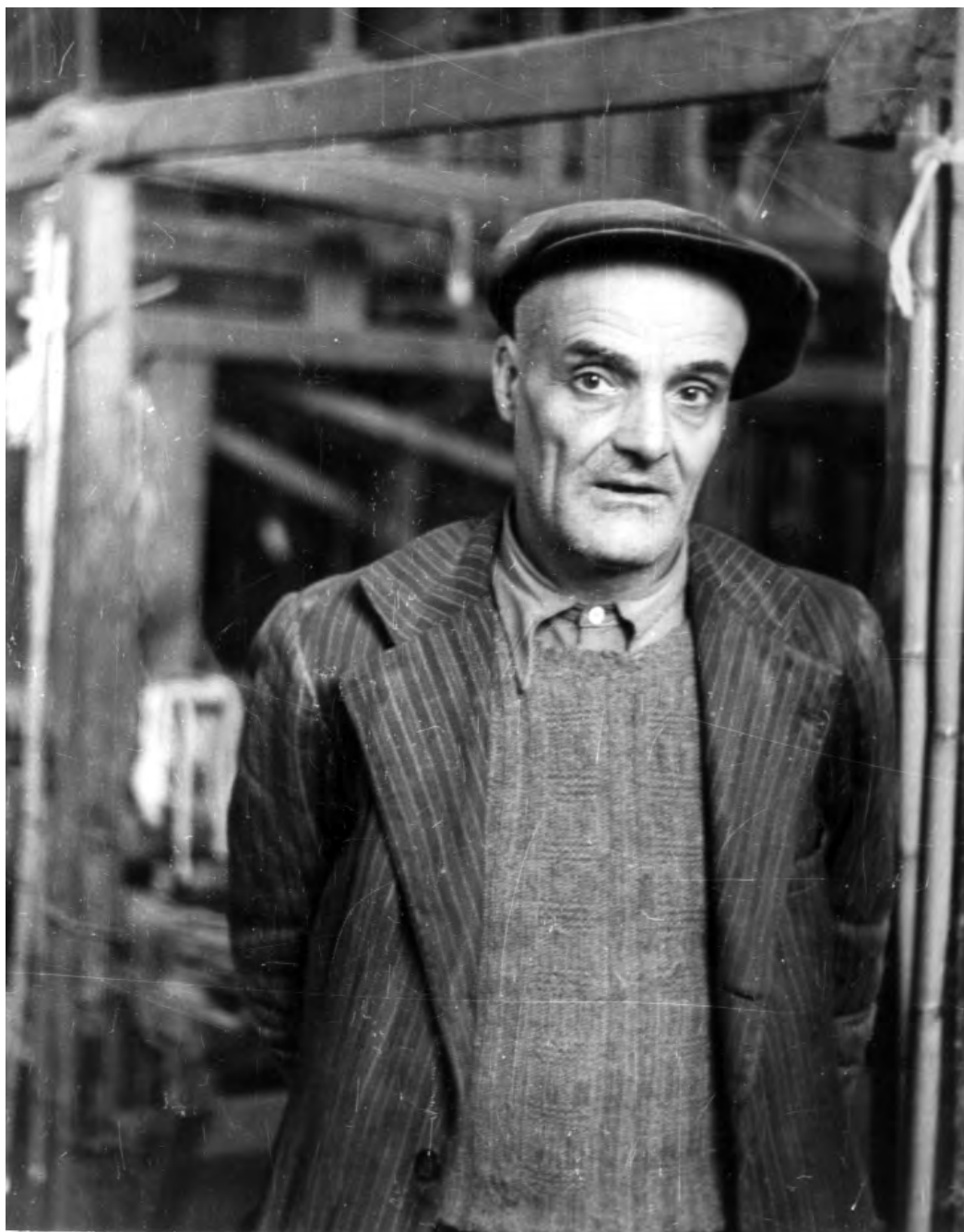

*La fàbrica dels germans Breu Domingao, situada al raval de Jesús, va ser posteriorment la Fonda Catalunya o Fonda Costa.
Foto: autor desconegut. Any 1920 aprox. (Arxiu ACBS 2088).*

Fàbrica popularment coneguda com "Hort del Fèlix". Amb el temps tindria diversos noms: "Ferrer y Cia", "Eusebio Ferrer S. en C." i "Hijos de Eusebio Ferrer, S.A."

Foto: Josep Bou. (Arxiu Galo).

El Pep del Castell entre els telers de Cal Domingo.

Foto: J. Domingo Riambau. Any 1920 aprox. (Arxiu Galo).

Dos obrers dintre d'una fàbrica, a principis del segle xx.

Foto: autor desconegut. Principis s. xx. (Arxiu Galo).